

alè

BUTLLLETI MENSUAL DE F.A.E.

Nº 9

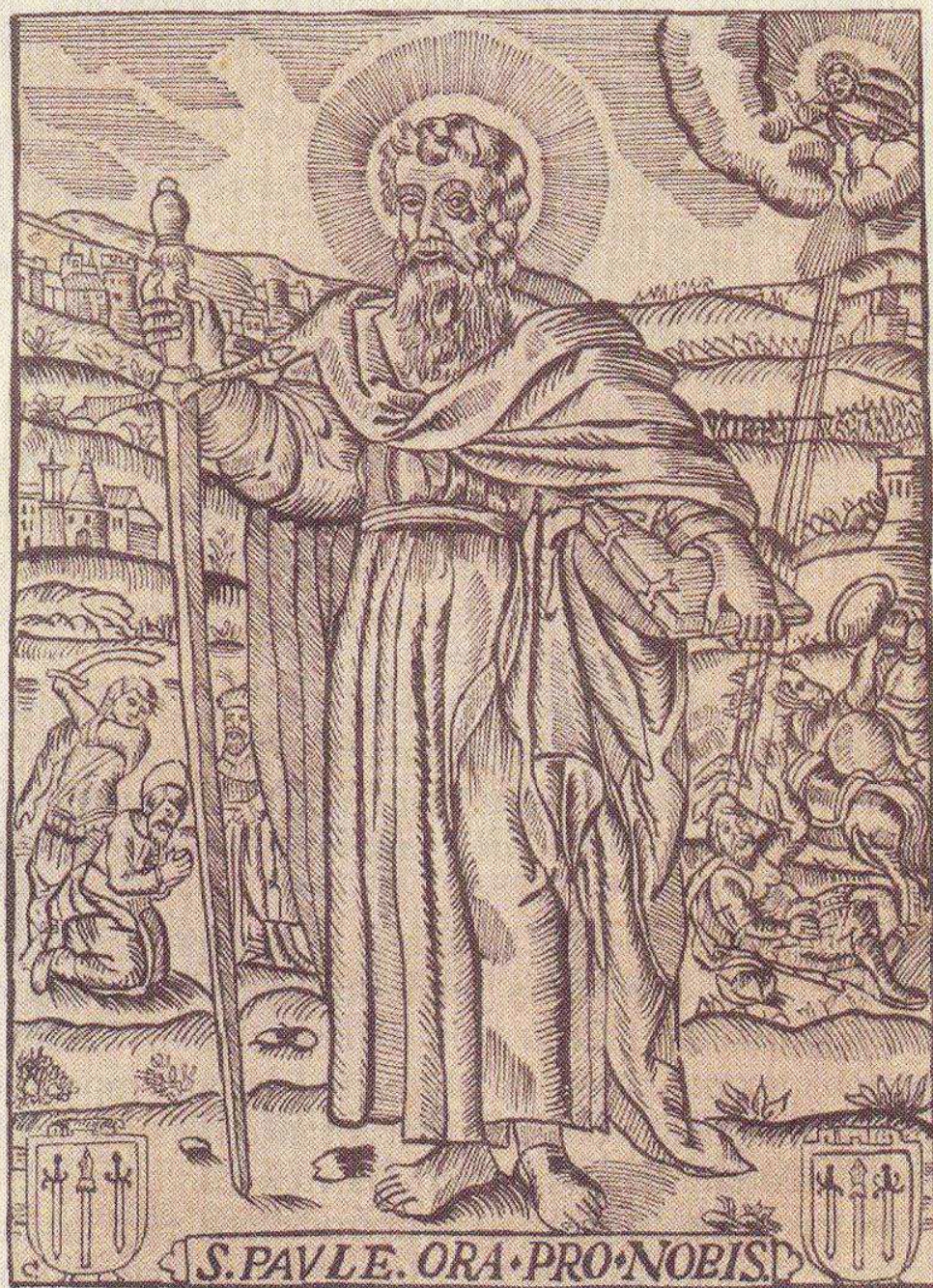
ANY II

De l'aigua de Gener,
ni una gota
se'n fa malbé.

GENER de 1947

SANT PERE DE RIBES

FAE I LA REVISTA **alè**

AMÀLIA HUETE AYBAR

SANT PAU 2004

Pròleg

El gener de 2003, mentre assistia al funeral d'en Jaume Gómez, vaig recordar un treball que havia fet a la universitat feia dotze anys, sobre el grup FAE i de la revista *Al·lè*.

Vaig pensar que seria una bona idea publicar aquell treball amb la intenció de retre un modest homenatge a aquella joventut, a la qual la Guerra Civil va estroncar la vida.

Una joventut, com la de qualsevol poble o ciutat, que treballava, però alhora es divertia amb ballades de sardanes, excursions i trobades literàries. Una joventut que vivia en harmonia independentment de la seva creença o afiliació política.

Però tot això es va trencar, la convivència pacífica es va desfer quan van ser cridats a files per lluitar entre ells.

Crec que és bo, de tant en tant, girar el cap enrere per poder-nos adonar d'allò que tenim i tantes vegades no valorem. Cal recuperar la memòria històrica dels nostres avis i saber extreure tot allò que té de positiu.

Ara farà gairebé 60 anys que un grup de joves van decidir formar una agrupació de Fe, Art i Esplai. Eren uns joves ribetans que havien perdut moltes coses durant la Guerra, però van decidir recuperar els balls i les tradicions. Una cosa no gens fàcil, bàsicament per dos motius ben clars.

En primer lloc, la guerra va provocar la mobilització de la majoria de joves, i va fer que Ribes, com tants altres pobles, perdés la seva joventut. Els qui van tornar es van trobar un panorama desert tant a nivell social com cultural.

En segon lloc, es van haver d'enfrontar a una nova situació social en la qual el català no tenia cabuda.

Però aquests joves van ser valents i van tenir el coratge d'escriure una revista totalment en català, tot i que d'una manera clandestina. Alguns dels seus creadors, en Pere Carbonell i Grau i en Jaume Gómez i Puig van escriure desenes de poesies i textos. Altres membres de FAE van representar obres de teatre, van preparar xerrades i conferències. Tot això no seria destacable si no fos per un fet molt importat i és que tot això es va fer en català.

Aquests joves van ser capaços de recuperar tradicions com les caramelles, fer excursions al cor de Catalunya i lluitar d'una manera pacífica per la llengua catalana.

És per tot això que des d'aquest petit treball vull fer un reconeixement públic d'aquests joves, alguns dels quals ja no viuen, però que haurien de viure en el record de la cultura ribetana.

Antecedents

L'ambient cultural ribetà abans de 1936 era plural i molt actiu. Existien tres locals socials: el Centre Recreatiu, el Centre Parroquial i la Societat d'Agricultors Obrers, més conegut com el Local.

El Centre Recreatiu, conegut popularment com Casino, va néixer el 1883 i va ser una societat dels propietaris. Al Casino se celebraven balls i festes. A l'estiu es feien al Tiboli, els jardins del centre. Actualment trobem el cinema Casino.

L'Església va trobar que seria interessant crear un local, un centre que aplegués els joves cristians i per això es va constituir el Centre Parroquial. El Centre Parroquial neix l'any 1924 amb la finalitat de promoure la cultura i l'associacionisme entre els feligresos. Allà es feien actuacions teatrals, assaigs de cants, conferències, cors de nens i nenes, vetllades literàries musicals, també van fer projeccions de cinema i més tard arribà el "cinemascope". Després de la Guerra es va ensorrar una part i van haver de fer tots els actes al Casino.

El tercer local era la Societat d'Agricultors Obrers. La majoria dels ribetans eren pagesos i es reunien al voltant d'aquesta associació. Era una entitat cultural que participava de la societat ribetana. Allà es podien veure les primeres pel·lícules sonores, es feien representacions teatrals, balls i fins i tot eren els encarregats de celebrar el carnaval amb xatonades populars. Tot això es veurà estroncat a partir de 1939. Aquesta societat és va tancar després de la guerra i mai més es va tornar a obrir.

Als anys 40, Sant Pere de Ribes, com la majoria de pobles de Catalunya, es trobava en unes condicions econòmiques i culturals molt dolentes. La població tenia en aquells anys aproximadament 2.000 habitants, distribuïts entre les masies del municipi i el petit nucli urbà. Aquesta població treballava majoritàriament al camp. L'estat de l'Ajuntament era (segons els membres de FAE) d'absentisme cultural. Per tot això i amb el desig de restituir una cultura anterior, un grup de joves decideix formar una associació cultural i d'esplai que anomenaran FAE (Fe, Art i Esplai).

FAE és un grup aïllat, clandestí, que treballa per restablir una cultura plural i rica. Treballen a favor de la llengua. Tot i que el català està perseguit i el seu ús es limita només a l'àmbit familiar, aquests joves decideixen lluitar, perquè no és perdi la seva llengua, la seva cultura.

A banda d'aquest grup, n'hi havia un altre, acollit sota les sigles EDEM (Empresa d'Espectacles Morals) dirigida per antics homes del Centre Parroquial que pertanyien a la Federació de Joves Cristians de Catalunya, com Pere Garriga i

Isidre Gallofré, Ricard Cuadras, Lluís Vidal. Aquest grup, però, només programava i censurava les pel·lícules que es feien al Casino.

Com va sorgir la idea de formar un grup com FAE?

El dia 28 d'abril de 1946 es van reunir alguns joves i van acordar fundar una agrupació pietosa, cultural i d'esplai (Fe, Art i Esplai), i amb aquest motiu van nomenar una comissió, perquè redactés les normes amb què devia regir-se. Es van tornar a reunir el 5 de maig i van instituir l'Ordre dels Cavallers de Sant Jordi, les normes de la qual també van ser creades i aprovades en aquesta mateixa reunió. També van nomenar el president i el secretari de l'ordre.

El dia 12 de maig va tenir lloc una altra reunió en la qual foren elegits tots els delegats de secció, s'aprovà un projecte d'escut per fer el segell de l'organització, així com el carnet de soci, també s'aprovà la confecció d'un banderí. Va ser aprovada la proposta de compondre un himne, presentat per Sadurní Mestre. El senyor Mestre va fer la música i la lletra va anar a càrrec de Jaume Gómez. Van establir una quota mensual de dues pessetes i una entrada extraordinària de deu.

Aquests joves volen reprendre una tasca de foment cultural. S'han adonat que el jovent del poble va a la recerca d'un nord, volen una unitat per seguir la via de progrés que la passada guerra havia desfet. Ells saben que aquesta tasca l'han de fer sols, sense cap ajut, ni econòmic ni social. Segons els membres de FAE, l'Ajuntament es trobava en una fase d'absentisme cultural i per això van decidir actuar.

Per què van escollir aquest nom?

Utilitzaren aquesta senyera amb el símbol de Fe, Art i Esplai, perquè segons ells: Fe és la base fonamental de les seves vides, Art és expressió de cultura i formació, volen fer una cultura del poble i per al poble, volen fer un art sense sentir temor del futur, creant una cultura sòlida. Per últim utilitzaran el mot Esplai " perquè sota aquesta paraula s'inclou el goig, l'alegria d'uns amics que en el descans de les seves activitats diàries tenen altres activitats, encara que - això sí - sempre d'acord amb els seus principis de fe i cultura".

Segons l'article primer de l'ordre intern dels Cavallers de Sant Jordi (nom amb el qual s'identificava aquest grup): " FAE és una organització apolítica de joves d'esperit que ajunten les seves activitats per perfeccionar-se en el coneixement i la pràctica de la Fe catòlica, col·laboren en els diferents aspectes de l'Art i cerquen l'Esplai en la germanor d'un grup que dóna exemple".

Aquest grup anirà renovant els seus càrrecs mitjançant un sistema de votacions secretes. Faran reunions mensuals on s'exposaran tots els punts de les

diferents seccions i on es discutiran els actes i les accions del grup. Tot això es recollirà en un resum titulat "Comentari" que apareix mensualment a la revista *Al·lè* (portaveu mensual de FAE). Cal destacar que en una d'aquestes reunions mensuals del grup es va parlar de la possible legalització de FAE, dintre de les normes governamentals, però això mai no es va dur a terme.

Els fundadors de FAE

És un grup original pel fet que defensaven les tradicions i la història del poble i la llengua del seu país. Aquest grup estava format per:

Alguns membres de FAE en una trobada

Josep Puigbarraca, Joan Giralt i Mestres, Pere Carbonell i Grau, Joan Carbonell i Grau, Josep Santacana, Sadurní Mestre, Sever Roig, Jaume Gómez, Josep Gómez, Miquel Carbonell, Isidre Gallofré, Jaume Coll, Joan Coll, Alexandre Vendrell, Francesc Vendrell i "les amigues": Montserrat Giralt, Pepita Giralt, Teresa Giralt, Rosa Mestre, Antònia Carbonell i Conxita Robert.

El dia 5 de maig de 1946 aquest grup de joves es van reunir formant la primera junta, aquesta va ser distribuïda de la següent manera:

President: Joan Coll Raventós, secretari: Pere Carbonell i Grau, tresorer i delegat de lletres: Jaume Gómez Puig, folklore: Joan Carbonell i Grau, pietat: Josep Puigbarraca Pou, excursionisme: Joan Giralt Mestre, música i teatre: Sadurní Mestre Butí, fotografia i esports: Sever Roig Vilardaga i Joan Soler Corrales

El grup, a mesura que passen els mesos, anirà augmentant el nombre de socis fins a arribar a cinquanta, tal i com consta en l'últim número de la revista *Al·lè*.

Les activitats de FAE dins el poble:

Antecedents

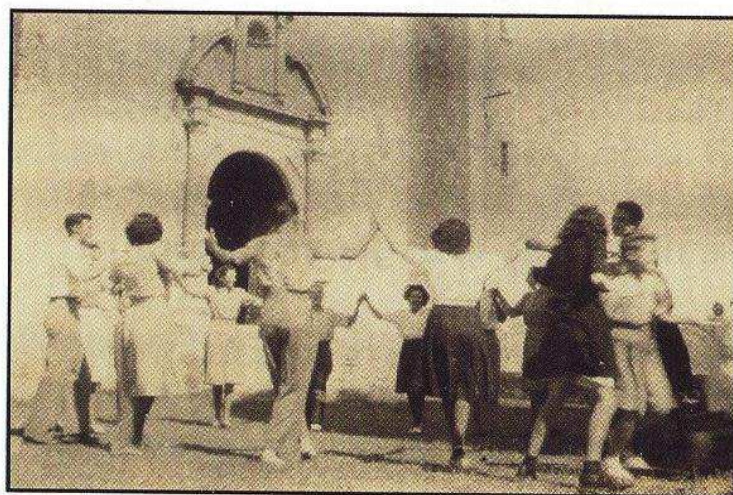
L'organització d'activitats culturals va començar molt abans que el grup FAE es formés. L'any 1943 algunes de les persones que més tard formaran part de FAE es van reunir sota el nom de Biblioteca- Arxiu PeCeGe (sembla que són les sigles de Pere Carbonell i Grau). Algunes d'aquestes activitats es recullen al *Full setmanal de Comentaris i Gasetilles*.

En el *Full* número 2, que apareix el 10 de gener de 1943, el grup es planteja la possibilitat d'organitzar la cavalcada de reis, perquè durant els anys posteriors a la Guerra ningú es va fer càrrec d'aquest acte.

Les caramelles també són un dels actes dels quals s'encarrega la gent del *Full*, així tenim notícies que cap al març de 1943 comencen els assaigs. La biblioteca-Arxiu PeCeGe és l'organitzadora juntament amb Jaume Gómez (col·laborador habitual del *Full*) i Jaume Butí.

Anys més tard, quan ja s'ha format el grup, FAE continua organitzant activitats culturals i esportives a Ribes

FAE és un grup molt actiu. Organitzen molts actes culturals i esportius, entre els quals destaquen: la celebració del Festival Proconservació de l'Església vella en la diada de sant Miquel, el setembre de 1946, (la festa de Sant Miquel es va celebrar per primer cop l'any 45) en la qual van fer diferents actes, com una missa cantada pels "chors" del grup. En aquesta missa es van cantar *Les còbles a llaor de sant Miquel Arcàngel*, lletra escrita per Jaume Gómez. També en aquesta diada van fer focs d'artifici, jocs per als infants, etc.

Ballada de sardanes la Diada de Sant Miquel a l'Església Vella

Eren els encarregats d'organitzar ballades de sardanes, i alguns dels seus membres també en van escriure algunes. Així el 26 d'abril de 1946, a les cinc de la tarda, a la plaça Marcer s'estrena la sardana *Sota el Cel de Ribes* escrita per Pere Carbonell i Grau.

FAE també comptava amb una secció de teatre, que el gener del 46 estrena l'obra policíaca *Quan un lladre no és un lladre* de Pere Carbonell i Grau, al Centre Recreatiu (Casino). Fan diferents sortides pels pobles propers amb diverses actuacions.

Respecte de les activitats esportives, podem destacar que alguns membres del grup s'encarregaven d'organitzar curses ciclistes i tir al plat durant la Festa

Major. Però també van participar en la primera junta directiva de la UD Ribetana, de la qual Miquel Bertan Vidal era el president, Lluís Marcer Almirall era el vicepresident, Pere Miret Mestre era el secretari i Pere Carbonell i Grau era el tresorer.

FAE també va comptar amb un equip de futbol format per: Santacana, Coll, Puigbarraca, Gómez III, Roig (Ignasi), Gómez II, Carbonell II, Giralt, Carbonell III, Roig (Sever) i Mestres que va guanyar el seu primer partit contra el Canyelles per 1 a 3 segons un article escrit per Joan Sales Corrales.

D'esquerra a dreta, a dalt: Josep Gómez, Joan Giralt, Mn. Anton Coll, Miquel Carbonell, Joan Carbonell, Ignasi Roig, Sever Roig. A sota, d'esquerra a dreta: Jaume Gómez, Josep Puigbarraca, Josep Santacana, Joan Coll i Joan Soler

Mereix un apartat especial el fet que alguns membres de FAE formessin part de la comissió Abat Oliba.

El 27 d'abril de 1947 la imatge de la Mare de Déu de Montserrat va ser col·locada en un tron-estoig que una àmplia campanya popular havia fet possible. Va ser una diada memorable, a la qual milers i milers de catalans van donar la significació d'una esperançada represa de tantes coses que havien quedat estroncades per l'esclat de la Guerra Civil i per les seves tràgiques conseqüències, tant durant els anys mateixos de la guerra com durant els primers temps de la dura postguerra.

Per assolir aquest objectiu, l'abat Escarré creà la "Comissió Abat Oliba", formada per persones d'ideologies i d'estaments diversos, d'acord amb l'esperit de reconciliació que havia de presidir les festes. L'obra d'aquesta Comissió fou molt notable.

La resposta dels devots fou entusiasta i generosa. L'aportació de joies i objectes de valor per a la realització material del tron va sobrepassar llargament les previsions i va permetre de donar molta més volada al projecte.

A Ribes, el febrer de 1947 s'inicia la cooperació de la "Comissió Abat Oliba". Pere Carbonell, Jaume Cuadres, Isidre Gallofré i Lluís Gómez Puig recullen donatius per a l'aportació parroquial d'una llàntia d'argent dissenyada per Ricard i confeccionada per l'orfebre Sunyer.

La comissió local Abat Oliba entra en contacte amb les comissions veïnes i crea un cens local de Montserratins. El cens es tanca a començaments d'abril amb un total de 40 Montserratins. La recollida total de les aportacions ribetanes va ser de 1.864,30 pessetes i 1.250 quilograms d'argent.

Finalment, de Ribes van sortir 4 camions amb 96 persones. La nit abans un grup de persones van pujar al Montgròs per encendre una gran foguera anunciadora de les vetlles comarcals.

Festes Majors

Els membres de la Biblioteca-Arxiu PeCeGe comencen les crítiques a les Festes Majors al *Full* número 3, 17 de gener del 1943, ja que només falten vuit dies per la Festa Major de Sant Pau i no hi havia informació dels diferents actes que es durien a terme. En el número següent: "Extraordinari de Festa Major", aparegut el dia 24 de gener, comenten un acte que es va dur a terme l'any anterior. A la sortida d'ofici de Sant Pau de l'any 42, l'Esbart Dansaire va ballar el típic "Ball del Ciri", l'any 43 ja no es durà a terme per culpa de les mobilitzacions militars.

Les crítiques es veuen confirmades, ja que en el *Full* número 5, protesten contra els organitzadors. Es queixen que el programa és una còpia del de l'any anterior, alhora que es queixen que abans de la Guerra hi havia tres locals d'espectacles (el Local, el Casino i el Centre Parroquial) i a l'any 43 només n'hi ha un.

A l'últim número del *Full*, datat el 13 de juny de 1943 hi ha uns aires de pessimisme per la propera organització de la Festa Major de Sant Pere.

Anys més tard quan ja s'ha format el grup FAE, la revista *Alè* dedica una ressenya a la Festa Major de Puigmoltó, que es va recuperar l'any 45. L'any 46 els joves de FAE van contribuir a la festa, uns quants membres, junt amb l'orquestra Rossell, van improvisar una matinal. Uns dies abans el 14 de juliol es va beneir la campana de la capella dels Carç, que té per nom Jacoba; i com no, alguns membres de FAE hi assistiren.

FAE participa en la Festa Major de Sant Pere de 1946 amb l'organització d'una prova ciclista de lentitud, que feia molts anys que no se celebrava a Ribes. La cursa es dugué a terme entre el carrer Nou (llavors avinguda de Franco), el carrer de l'Ensenyança i la plaça Marcer.

Els guanyadors d'aquesta cursa van ser Sadurní Mestre, Ricard Rafel i Joan Giralt.

Els guanyadors de la cursa ciclista de lentitud

La Festa Major de Sant Pau de 1947 es va celebrar sota una capa de neu. FAE es va encarregar de les audicions de sardanes, que van haver de tocar-se (per manca de lloc) a l'entrada de la Casa de la Vila. Entre els actes que destaca el grup trobem un concert de sardanes al cafè del Centre i el ball de Festa Major amb l'orquestra Melody del Vendrell, al Centre Recreatiu.

Exhibició de Ball de bastons

La Plaça Marcer, el gener de 1947

Baixada de sant Pau

Els guanyadors d'aquesta cursa van ser Sadurní Mestre, Ricard Rafel i Joan Giralt.

Els guanyadors de la cursa ciclista de lentitud

La Festa Major de Sant Pau de 1947 es va celebrar sota una capa de neu. FAE es va encarregar de les audicions de sardanes, que van haver de tocar-se (per manca de lloc) a l'entrada de la Casa de la Vila. Entre els actes que destaca el grup trobem un concert de sardanes al cafè del Centre i el ball de Festa Major amb l'orquestra Melody del Vendrell, al Centre Recreatiu.

Exhibició de Ball de bastons

La Plaça Marcer, el gener de 1947

Baixada de sant Pau

La darrera Festa Major que apareix comentada a *Al·lè* és la de Sant Pere de 1947. S'havia convidat a alguns membres de FAE a prendre part en la comissió organitzadora, però no van accedir "per no estar conformes a subjectar-se a criteris arbitraris..., especialment en els impostos per a cobrir el pressupost".

El dia 28, a dos quarts d'onze, s'encengueren els focs artificials a l'avinguda de Franco, a la plaça Marcer es va tocar una audició de sardanes per la Cobla Albert Martí; el dia 29 van sortir en cercavila els "cabessuts", drac i ball de bastons, va haver una cursa ciclista (que va guanyar Albareda i segon va ser Trenzano), concurs de tir al plat, vetllada infantil i ball a la tarda i a la nit al Centre Recreatiu. Però, potser el fet més destacat d'aquesta festa major va ser la inauguració i benedicció del camp de futbol.

El dia 30 de juny de 1947, a les cinc de la tarda, es dugué a terme la inauguració del camp de futbol del Bosc de Plaça. Els membres de FAE, tot i que aplaudeixen la idea del camp de futbol, critiquen el lloc on s'ha construït, ja que s'han hagut de tallar molts pins.

El primer partit de l'equip de Ribes va ser contra l'Atlètic Club Vilanoví i va acabar amb un resultat de 7 gols a 4, a favor de l'equip vilanoví.

L'equip ribetà estava format per : Vivó, Roig II, Puigbarraca, Casmitjana, Forns, Bertrán, Roig I, S. Miret, Rovira, Milà i Mestres..

Full Setmanal. Periòdic de Comentaris i Gasetilles

Estructura i composició del Full

El *Full* era escrit en català i confeccionat a mà per Pere Carbonell. Podem copsar la sensibilitat en el tractament dels dibuixos (tots feta a ploma de diferents colors) al·lusius al tema de redacció, així com el tractament dels títols, retolats també amb ploma.

S'han trobat vint-i-quatre números. Generalment estava format per un full (dues planes), llevat dels exemplars de primer de mes que tenia dues pàgines (quatre planes). El *Full* era imprès en un paper de baixa qualitat amb unes mides de 22 per 16 cm.

Es pot dividir en diferents seccions que seran fixes al llarg de la seva existència.

A la primera plana apareix una mena d'editorial, serà un text sense signar i tracta temes referents a l'actualitat, tant del poble com del món (mancaça de

tabac, aniversari de l'acabament de la guerra, Nadal, Setmana Santa, etc). Aquests textos són molt importants; no tant pel tema que tracten sinó perquè deixen veure les diferents posicions dels membres del grup.

A la segona plana apareix la secció titulada "De portes endins de portes en fora": aquí es presenten diferents notícies referents a la comunitat del poble (casaments, baptismes, comunions, defuncions, festes majors, etc). Com a anècdota podem comentar la notícia que recull el *Full* del dia 24 de gener: "Cap al tard de diumenge passat i degut a una imprudència dels escolans, va declarar-se un petit incendi a la sacristia de l'Esglesia parroquial... les perdues són valorables a 5.000 ptes."

Dintre d'aquesta secció podem trobar tres apartats:

"Pilotes i curses": on es comentava la classificació general del campionat nacional de lliga de 1a divisió, acompanyat d'un breu comentari sobre les jugades més importants, així com dels jugadors. També es feia esment a d'altres esports i les classificacions.

"Proses culturals i de gestes": parla dels llibres adquirits per la biblioteca del centre. Seran llibres de caire religiós i lectures fàcils.

"Propagació catòlica general": informa de les assistències al catecisme.

Fins aquí les seccions que apareixen són setmanals. En els números mensuals, és a dir, el primer diumenge del mes, apareixen dues seccions més:

"Saturn i la musa": és un racó de poesia. Apareixen poemes referents als mesos de l'any, escrits per Jaume Gómez.

"Finestra al món":(exclusiu per al *Full Setmanal*), escrita per Pere Carbonell i Grau, però signada amb el pseudònim Erep Llenobraç Uarg (Pere Carbonell Grau al revés). Inclou un seguit de notícies d'arreu del món. Són notícies molt curtes, però molt interessants. Trobem un apartat de gran importància per la gran quantitat d'informació que ens transmet sobre l'estat de la II Guerra Mundial; portarà el títol "Un mes de guerra".

El *Full Setmanal* tindrà una curta existència (gener- juny de 1943), però té una gran importància de cara a la publicació que, tres anys més tard (1946) faran els membres de FAE, aquest *Full* servirà d'experiència i fins i tot adoptaran moltes de les seves seccions.

S'ignoren les causes per les quals aquest grup de joves van deixar d'escriure el *Full*, però el que sí està molt clar és el gran esforç que van realitzar per poder

dur-lo a terme, sobretot pel fet que tot era escrit en català i això en aquella època era prohibit i censurat. La clandestinitat i el fet que el *Full* es passés de mà en mà va permetre que fos escrit tot en català. És per això, potser, que encara té més valor cultural i literari

Alè: portaveu mensual de FAE

La revista *Alè* és el portaveu mensual de FAE, el primer número surt el maig de 1946 i l'últim el novembre de 1947. En total hi ha 19 números, encara que en falten tres: juliol, octubre i novembre del 46. Al final de la revista hi ha un peu "d'impremta" que diu: "Secció d'Estampa del Departament de Publicacions Culturals Grafiques de Biblioteca- Arxiu PeCeGe". Té un format de 22 per 16 cm, i consta de sis pàgines, llevat del número d'abril que es va fer extraordinari amb deu pàgines i els tres darrers, que tenen només quatre pàgines i, a més, estarà incompleta.

És una revista manuscrita i com el *Full* està escrita en català. És un exemplar únic que anava passant de mà en mà i gràcies a això no havia de passar per "Educación y Descanso".

La portada presenta un dibuix central fet a mà per Pere Carbonell i Grau. Els dibuixos representaven els sants més destacats del mes i estan fets amb una gran realització plàstica. Alguns seran reproduccions, però la majoria tenen un estil molt personal i un tractament molt depurat, cosa que converteix aquestes portades en una autèntica joia d'hemeroteca tant per la sensibilitat en la utilització dels tons pastel, com pel tractament de les ombres i llums que adoptaven la majoria dels dibuixos.

L'encapçalament de la revista ve donat pel títol: *Alè* i un subtítol, *Portaveu mensual* de FAE, just al costat, també dibuixat a mà, apareix l'escut del grup, una creu vermella sobre un fons blanc on apareix en vertical les sigles FAE.

A la contraportada trobem la primera secció, titulada "Mot d'ordre". És com una mena d'editorial, on es recolliran les impressions dels autors sobre els fets que succeeixen al seu voltant, serà, alhora, la veu d'un grup que s'adreça a un públic amic, està escrit en un llenguatge planer, fàcil i entenedor.

Aquesta secció, junt amb altres, tindrà una petita transformació a mesura que van passant els mesos i l'experiència periodística és major. Així, trobarem que, fins al número 9, de gener de 1947, el "Mot d'ordre" està fet amb una lletra molt més gran i es troba centrat al mig de la pàgina, deixant molt espai als costats. Serà a partir d'aquest número 9 que la revista entrarà en una nova etapa o període, on s'adopten seccions noves com: "Recorda que...", que com el seu

propi nom indica, ve a recordar als amics les normes de l'ordre intern dels Cavallers de Sant Jordi. Aquesta secció desapareix en el número 15, juliol del 47, on ja s'observa la decadència de la revista i es comencen a veure seccions buides. S'ha de dir que en aquest número de juliol trobem l'espai enquadrant, així com el títol, però falta el text.

La segona pàgina comença amb un altre apartat, "Doctrina de la FAE, principis": en el primer número de la revista apareixen els deu principis, són com els deu manaments (aquí es pot veure clarament el caràcter religiós que té el grup) i durant deu números s'aniran explicant. Els textos són escrits com si fossin una mena de discurs exhortant la joventut que segueixi fermament aquests principis. Sembla que s'han de seguir per ésser membre dels Cavallers de Sant Jordi.

Aquesta mena de discurs està confeccionat amb un to d'apel·lació a una joventut perduda en una cultura, en una societat i en una fe trencada per la Guerra.

Aquesta secció està signada per Jaume Gómez Puig i podem trobar dos principis amb una clara tendència catalanista (el principi número quatre i el número nou)

"Procura conèixer la història pàtria i del teu poble que és el testament que et lleguen els teus avantpassats."

Es parla, aquí, de la llibertat i de la no coacció, dos mots que en aquella època no volien dir gaire bé res. Trobem, també, mots com pàtria: volen una pàtria sense fronteres, per a ells: "la pàtria te d'ésser la terra, de la qual en patrimoni espiritual i material ens deixaren hereus els nostres avantpassats."

Trobarem aquesta tendència catalanista en el to en què està redactat.

"Estima les tradicions pàtries: canta les seves cançons i balla les seves dances."

En aquest principi és, potser, on es veu més clarament la reivindicació de la catalanitat. Es veu per la defensa de dos fets molt importants, la cançó i les dances. Aquestes són alguna cosa més que unes mostres de divertiment popular. Són un llegat del passat, amb una identitat molt clara. Apareixen aquí, també, mots com pàtria i tradició, però allò més significatiu del text es troba al paràgraf final: "No necessitem d'altres, tenim les nostres dances, les hem d'estimar perquè són belles i perquè són nostres."

Llegint aquest fragment ens adonem que els ideals d'aquesta joventut van més

enllà de la fe en la religió catòlica, volen mantenir els ideals de la seva terra, sense cap imposició cultural, social ni política. Ells es consideren un grup apolític, però no poden estar-se de fer reflexions sobre l'estat del seu país, no volen que ningú renegui de les seves tradicions, sinó que volen animar la joventut perquè les estimi i les guardi.

A partir d'aquesta tercera plana, encara que les seccions seran les mateixes, la distribució no serà sempre igual. Així, en el primer número ens trobem una secció titulada "Vida en la FAE" on es donarà informació sobre la situació de la presidència i dels diferents càrrecs, una explicació per part de la secretaria de les reunions dels membres i el que s'acorda, així com l'estat de comptes de l'entitat.

Pel que podem deduir dels actes de la tresoreria podem veure que la revista, així com els diferents actes organitzats per l'agrupació de FAE seran fets amb els diners dels col·laboradors i sembla que sense cap ajuda, ni subvenció per part de l'Ajuntament, ni per part de l'església.

Dins de la secció "Vida en la FAE" trobem una subsecció dividida en diferents apartats anomenada "Activitat de les seccions":

"Pietat": on s'expliquen tots els fets relacionats amb l'Església i la catequesi.

Sortida del Recés que es va fer al Redós. Foto de germanor en la qual hi ha alguns membres de FAE.

"Lletres": explicació de les activitats literàries en què han pres part els Cavallers de Sant Jordi. Destaca el certamen literari de Pasqua, organitzat pel catecisme parroquial o l'edició del butlletí *XIU - XIU (Diari de l'excursió a Núria)* que va ser un suplement d'*Al·lè*.

També ens explica les diferents conferències que es dugueren a terme, en destaquem tres.

L'11 d'agost de 1946 apareix, en el número 4 de la revista, la següent nota: "Conferència sobre l'art fotogràfic a càrrec de Ramon Falcó, juntament amb una exposició de fotografies." Ramon Falcó va ser un fotògraf que, més tard, col·laborarà a la revista *Al·è* dins la secció "Ombres i llums".

El dia 13 de febrer de 1947, "en el centre recreatiu es dugué a terme la conferència amb el títol: "El cristo de Montserrat" a càrrec de Martín de Angelus, on es projectà la pel·lícula: "Un hombre de leyenda".

Setmana del 10 al 16 de març del 47, "conferència quaresmal a càrrec del Rv. Mn. Francesc Carps, en l'església parroquial".

Aquestes conferències estaven dividides segons els sexes, "a la de les 4 de la tarda per les senyores i a les 9 del vespre per homes i nois". Atesa l'escassa informació que tenim d'aquestes conferències, és impossible saber qui eren exactament aquests conferenciants i quina relació tenien amb el poble. Tampoc no hi ha periodicitat, ni un programa concret, però com es pot intuir pels títols, la majoria eren de temes religiosos i morals.

"Música": Apareix al número 1 de la revista la confecció de l'himne dels Cavallers de Sant Jordi, de la música s'encarregà Sadurní Mestre i Jaume Gómez de la lletra. També es faran diferents actes musicals a l'església.

Dins aquest apartat podem incloure les caramelles. Al número 10 del mes de febrer de 1947 es comenta l'adquisició de dues peces: un vals i una sardana. El vals era original del mestre Torrens, al qual ha estat aplicada la lletra de Jaume Gómez Puig, la sardana va ser escrita per Pere Carbonell i Grau amb música de P. Robert de la Riba. La direcció musical va anar a càrrec del mestre Isidre Gallofré.

Com a fet remarcable, hem de dir que es té constància que les primeres caramelles que es van fer després del període del 36-39 van ser les de l'any 43 on trobarem dues colles formades per joves del poble i dirigits pel mestre Isidre Gallofré. El poble va batejar aquests grups amb noms com: "els Marianos" i "els Peluts". Les cançons d'aquest any van ser: *Cançó de pasqua i amor* i *És per tu*, amb música de J. Voltes i Vinyes i lletra de Jaume Gómez Puig.

"Excursionisme": es comenten diferents sortides organitzades pel grup com la romeria a Núria, excursions a Montserrat o l'anada anual a Montserrat.

Excursió a la Plana Novella

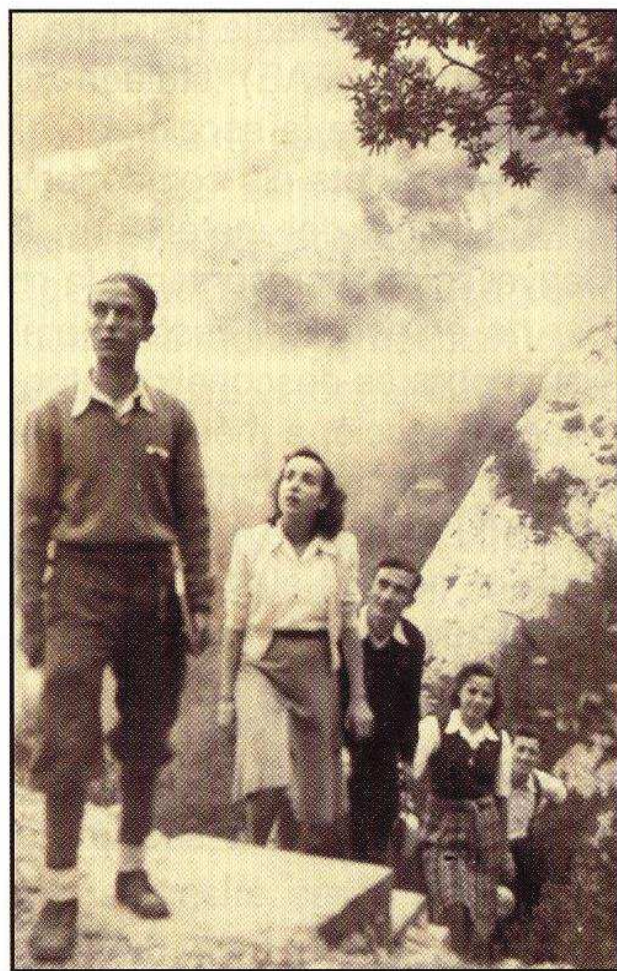
Excursions a Montserrat

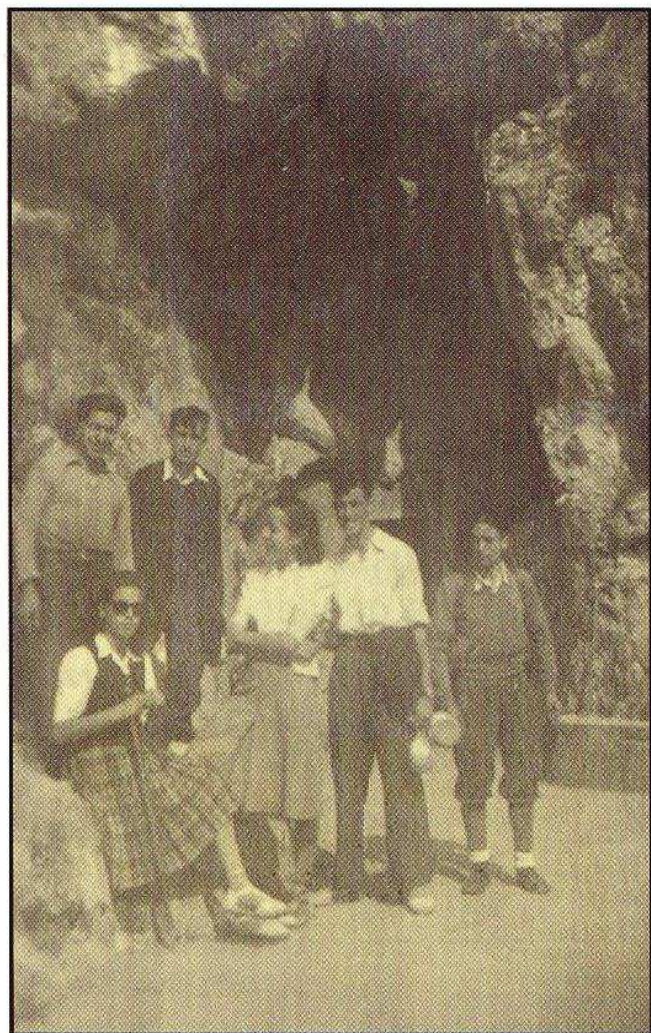
Jaume Gómez davant Montserrat

Alguns amics a Montserrat

Jaume Gómez i alguns amics i amigues

Visitant la Santa Cova

"Fotografia": diferents exposicions fotogràfiques realitzades per Ramon Falcó, reportatges gràfics d'excursions, sobre les festes majors o diades importants.

"Folklore": assistència a diferents aplecs sardanistes, contacte amb les cobles. Les diades sardanistes es duïen a terme en dies assenyalats com a les festes majors; la contractació de les colles es feia per mitjà d'aquesta secció i amb capital privat.

"Teatre": serà una de les seccions més productives. El desembre de 1946 van representar, amb gran èxit, els pastorets de Pere Carbonell i Grau, *Pastorets a Betlem*, amb l'assistència del mateix autor.

El dia 6 de gener de 1947, la secció de teatre de FAE actua per primera vegada a l'escenari del Centre Recreatiu. S'hi va

presentar la comèdia policíaca en un acte, original de Pere Carbonell i Grau (secretari de FAE) titulada *Quan un lladre no és lladre...* Alguns dels components de la secció són el mateix autor, Jaume Gómez, J. Puigbarraca, etc, gairebé tots els components de l'ordre de l'Ordre dels Cavallers de Sant Jordi. L'agost del mateix any, la secció de teatre anirà a la propera vila de Canyelles on representaran la comèdia de Pere Carbonell, així com la comèdia *Per no entendre el castellà* amb les quals tingueren un gran èxit. D'aquesta última obra es desconeix l'autor.

Aquesta secció, a més de representar obres escrites per la gent del poble, va adquirir tres obres dramàtiques en tres actes. Així, trobem: *Terres enllà*, editada el 1935 i *Al peu de la glòria* de Lluís Rossic. I les obres de Mn. Francesc Gay: *L'oncle*, editada el 1929 i *Ombres del passat*, del 1930.

Com podem veure tot el teatre es feia en català i seran obres anteriors a la Guerra Civil.

Una altra secció que trobarem a la revista *Alè* serà : "D'ací i d'alla" que tindrà com a precedent la secció "De portes endins de portes en fora" del *Full Setmanal*.

Aquí apareixen totes les notícies locals i del món. S'expliquen els fets més destacats de les festes majors, es donarà compte de la renovació de l'Ajuntament, (que "tingué lloc el 4 de febrer de 1947, quedant constituït com alcalde-president: Josep Coll Carbonell"). Serà una secció signada per Nil (no sabem res d'aquest personatge). Apareix per últim cop al número de juny del 47.

A partir del número 9 la revista té uns canvis: apareixen unes cobertes de cartró groc que tenen a la part superior esquerra el títol de la revista, la data i el número corresponent. A la part inferior dreta veurem una mena de sumari enquadrat.

També apareixen altres seccions com "Calendari rimat" i "Ombres i llums". "Calendari rimat" està compost per 6 o 7 estrofes de quatre versos (vuit síl·labes) a la manera de rodolins, acompanyats de dibuixos al·lusius a la religió: coloms, Mares de Déu, Bíblies, creus. La perfecció i el detallisme queden molt patents, tots seran fets a ploma sense color.

Aquesta secció anirà des del gener fins a l'últim número, el de novembre de 1947.

Quan desapareix Alè?

La producció mensual de la revista Alè desapareix el mes de novembre de 1947. Però s'ha trobat un número especial, es tracta d'un recull semestral, que anirà des de gener fins al maig de 1948. Aquest número serà confeccionat totalment per Jaume Gómez. Consta de setanta-dues pàgines escrites a màquina i amb moltes fotografies fetes pel mateix autor. Serà com una mena de noticiari local. No manté cap de les seccions habituals de la revista i perd el format tradicional, cosa que li fa perdre el valor artístic de l'etapa anterior.

La revista comença amb un text dirigit a tots els lectors: "Aquest any que comencem el nostre periòdic tindrà la mateixa vida i seguirà essent el portaveu de les nostres activitats". Però malauradament, el propòsit de l'autor no va tenir l'èxit desitjat.

A l'última pàgina apareix una secció que havia estat molt important en l'etapa anterior:

"Activitats de FAE". Les activitats durant aquest semestre seran mínimes, a causa de les poques iniciatives personals. L'autor farà una sèrie de reflexions i examinarà les possibles causes d'aquesta inactivitat i indiferència. Té por que FAE "sigui una de tantes foguerades que ja quasi caracteritzen els ribetans". Acabarà aquest número dient: " quan encara escalfa el caliu del foc que s'apaga i que esperem, o millor, voldríem que resorgís amb l'alenada que portava el nostre periòdic dels primers dies."

Després d'aquest número de maig del 48 sembla que la revista desapareix definitivament. Alguns membres de FAE es van anar casant o van marxar de Ribes, i encara que van continuar la seva amistat, el grup com a tal es va desfer.

Els personatges

Tot i que aquest moviment juvenil estava format per molts joves ribetans, hi ha dues persones que destaquen i que seran els creadors i conductors d'aquest moviment literari i cultural de la postguerra ribetana: Pere Carbonell i Grau i Jaume Gómez Puig.

Pere Carbonell i Grau (1918- 1979). En la seva joventut va crear la revista infantil *El Pesolet*. Anys més tard va participar en la creació de la revista *L'Estel* (1934-1936), vinculada amb l'agrupació local de la Federació de Joves Cristians de Catalunya.

Té una àmplia producció poètica. Va escriure obres de teatre, algunes de les quals es representen en l'actualitat, amb gran èxit de públic com *Els Pastorets*

a Betlem. També va escriure comèdies com *Tres nàufrags en una illa*, *Atracament frustrat*, etc.

Fou un estudiós dels costums i tradicions ribetanes i va anar recollint de lamemòria d'alguns ribetants (Joan Robert) el *Ball de Sant Pau*. Pere Carbonell també destaca com a dibuixant, ell és l'autor de tots els dibuixos de la revista *Alè*, que estan treballats amb un estil personal i molt elaborats.

A partir dels anys 50 va continuar amb la tasca de recuperació de la vida cultural del poble. Va participar en la creació d'algunes portades de programes de festa major. Va escriure diferents articles periodístics sobre ribetans il·lustres i les antigues tradicions ribetanes.

Jaume Gómez Puig (1919- 2003) Destaca com a poeta i com a tal va guanyar diferents certàmens literaris, com el de Vilanova i la Geltrú l'any 45. Va ser un estudiós de la llengua catalana i fins i tot va arribar a fer classes de català. També va destacar com a fotògraf, durant els anys 70 va ser el "fotògraf oficial del poble".

Com a cronista va escriure publicacions similars a *Alè*, *Impressions* (agost de 1943), *Noves Impressions* (agost de 1944) on explica excursions al Santuari de Núria.

Va col·laborar en *La veu de la Parròquia* entre 1966 i 1969.

Va iniciar les anades a peu a Montserrat el 1946, era molt esportista (destaquen els seus reportatges a la revista *Alè*, sobre les sortides en bicicleta o les excursions a Núria i Montserrat).

Jaume Gómez va escriure moltes caramelles, algunes de les quals encara es canten avui en dia.

Pere Carbonell i Jaume Gómez tenen una gran producció poètica i literària en català, que ben recollida i classificada donaria lloc a més d'una desena de llibres. Tot un esforç que cal reconèixer, tenint en compte la situació politicosocial d'aquell temps.

Nevada de 1947

Des del barri del Palou

Antologia poètica

Lletra de les Caramelles de 1947 de la colla CANTANT LA FESTA DE FE, ART I ESPLAI

SOTA EL CEL DE RIBES

Sardana

*Sota el cel tan blau de Ribes
hi bateguen nostres cors,
les mirades ben altives
al xopluc de sants amors.
Tots sentim dintre les venes,
foc que no s'apaga mai,
consumint totes les penes
amb la Fe, l'Art i l'Esplai.*

*Aixequem com un exordi,
proclamant la nostra FE,
la creu roja de Sant Jordi
perquè se'ns conegui bé
i extenem sense fretura
de la vila a part a part
la nostra ànsia de cultura
ensenyant l'amor a l'ART;
doncs com nostra juvenesa
sent la pròpia virior
sigui l'ESPLAI amb noblesa
del cos la casta expansió;
contemplant la nostra plana
amb vinyars i camps plens d'or
comprenem com agermana
el treball que es fa amb amor.
Si de gestes fem memòria
cal girar els ull al Castell
que es fita de nostra Història
preuada com cap joiell,
doncs sentim en les carns vivies
esgarrifances d'amor
pel nostre poble de Ribes
que estimem amb tot el cor.*

DOLÇAMENT PER TU

Vals

*Cantem cançons d'alegria
que ha retornat la Primavera
i la Pasqua ja ha florit.
La cançó que el cor destria
és cançó de caramelles,
és perfum d'aquesta nit.
Dolçament la nit de Pasqua
Parla al cor enamorat
de la FE que en tots batega
Per Jesús ressucitat.
L'estel·lada fa florida,
ART diví del firmament,
i acompanya nostra vida
amb l'encís del pensament.
Desperta aimada; ESPLAÍ d'amor,
són nostres cants de jovent
dintre la nit parlen d'amor,
parlen d'amor alegrement.
Canten per tu donzelleta
els blancs estels de l'abril
i t'ofrena la violeta
son perfum com tu gentil.
Poncelleta enamorada
t'ofrenem nostra il·lusió
i cantem com cada anyada
al davant de teu balcó.
L'aire duu notes festives
amb l'encís d'un cantar nou
pels carrers nostres de Ribes
Parellades i Palou.
Mentre tu dolça somnies
el present de l'aimador
l'airet bressa les masies
Les Torres i Puigmoltó.
Cantem la Pasqua Florida
Que l'abril porta rient.
Cants d'amor, de joia i vida
Cantem per tu dolçament.*

Agraïments

Vull agrair en primer lloc a Carme Carreres, vídua de Pere Carbonell i Grau, les informacions i detalls que em va donar fa dotze anys quan vaig fer aquest treball.

En segon lloc a Josep Lluís Palacios per comentar-me l'existència de la revista *Al·lè* i per les explicacions sobre una època llunyana en el passat, però molt viva en el record de molts.

En tercer lloc, des de l'agraïment més sincer a Josep Gómez i Puig, que va tenir l'amabilitat d'explicar-me anècdotes i records d'una època que no va ser gens fàcil per aquella joventut.

També al Joan Albert Vidal pels seus consells i la paciència que ha tingut amb mi mentre refeia aquest treball. A l'Anna Vidal Iglésias pels seus suggeriments, recomanacions i correccions. I a la Rosa Buldó pels seus inestimables consells i ajuda a l'hora de preparar aquest treball.

I finalment a la comissió de festes per donar-me l'oportunitat de publicar aquest treball que vaig fer mentre estudiava Filologia Catalana.

Nota:

S'han mantingut alguns textos originals, així com les poesies, per això no s'han corregit els errors ortogràfics.

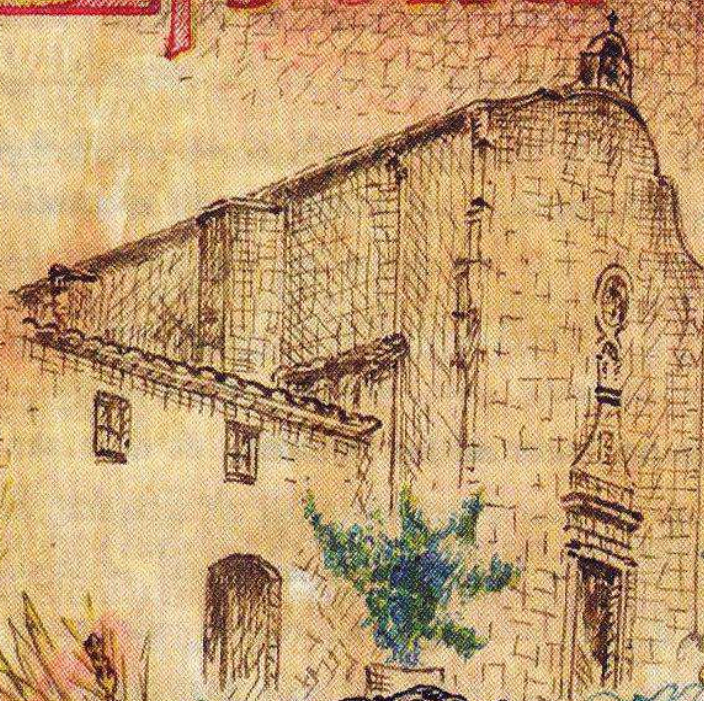
Aquest treball és una mica més extens, però per manca d'espai s'ha hagut d'escurçar.

**Ajuntament
Sant Pere de Ribes**

Domenca

Com de la fe d'un poble, bella fila,
voltada d'oliveres i cel blau,
s'alcega, entre estrambors, una ermita,
mirant, al lluny, un troc de mar suau.
Xopluga, baix sa nau blanca i petita,
l'imatge del patró, convers sant Pau,
en reb cada any del poble la visita,
ramell pur d'oracions, que molt li plau.
Quan ve l'estiu i els blats el sol fatiga,
els deixa apunt de collitar l'espiga,
lligant son tany clauvent amb cert brancat
de vinya i garrofers, que s'engega poma,
teixeixen a l'ermita bella ofrena,
d'una orla tanca i amb fruita que dona.

Carles

Sant Pere de Ribes, 24 de Gener de 1943